

SL

SL

SL

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 22. julija 2010
SEC(2010) 964 konč.

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

**o delovanju evropskega sektorskega socialnega dialoga
in možnostih zanj**

KAZALO

POVZETEK	4
1. Uvod	5
2. Odbori za evropski sektorski socialni dialog	6
2.1. <i>Dinamika odborov</i>	6
2.2. <i>Raznolikost in primernost rezultatov</i>	9
2.3. <i>Prilagajanje širitvi</i>	12
3. Izboljšanje posvetovalne in pogajalske razsežnosti odborov za evropski sektorski socialni dialog	13
3.1. <i>Pogajalska in upravna usposobljenost evropskih socialnih partnerjev</i>	13
3.2. <i>Pogajanja in možnost sklepanja sporazumov s pogajanja</i>	14
4. Krepitev vključenosti in zastopanosti odborov za evropski sektorski socialni dialog	15
4.1. <i>Prilagoditev obsega in velikosti odborov</i>	15
4.2. <i>Vključevanje novih akterjev za prilagajanje na spremembe</i>	16
4.3. <i>Spodbujanje ravnovesja med spoloma</i>	16
5. Povečanje učinkovitosti odborov za evropski sektorski socialni dialog	17
5.1. <i>Sinergije in informiranje med sektorji</i>	17
5.2. <i>Učinkovito izvajanje in boljše spremljanje izvajanja</i>	18
5.3. <i>Boljša uporaba evropskih sredstev</i>	19
6. Sklep	19

- Priloga 1: Organizacije evropskih sektorskih socialnih partnerjev, s katerimi je bilo opravljeno posvetovanje v skladu s členom 154 (PDEU)
- Priloga 2: Sektorska posvetovanja iz člena 154 od leta 2006
- Priloga 3: Kategorije besedil in rezultatov evropskega sektorskega socialnega dialoga
- Priloga 4: Skupni rezultati odborov za evropski socialni dialog
- Priloga 5: Sodelovanje predstavnikov držav članic v delegacijah, ki sodelujejo na plenarnih zasedanjih odbora za socialni dialog
- Priloga 6: Odgovornosti v zvezi s postopkom izvajanja avtonomnih sporazumov in v postopke usmerjenih besedil
- Priloga 7: Evropski sektorski sveti za delovna mesta ter znanja in spretnosti
- Priloga 8: Sodelovanje socialnih partnerjev in odborov za sektorski socialni dialog v postopku Komisije za oceno učinka
- Priloga 9: Pregled klasifikacije NACE za odbore
- Priloga 10: Število zaposlenih v EU leta 2008 po sektorjih

POVZETEK

Cilj tega dokumenta je oceniti glavne dosežke evropskega sektorskega socialnega dialoga in pregledati delovanje odborov za evropski sektorski socialni dialog. V njem so izpostavljeni dinamika, rezultati in morebiten vpliv dela odborov od leta 1998, opredeljene pa so tudi mogoče izboljšave za razširitev obsega in kakovosti posvetovalnega in pogajalskega postopka.

Ozadje: Komisija je v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije (PDEU) zavezana k spodbujanju in pospeševanju evropskega socialnega dialoga na medpanožni in sektorski ravni. Sektorska razsežnost ima v evropskih državah članicah že dolgo tradicijo in se kaže v strukturi organizacij socialnih partnerjev.

Komisija je na podlagi določb, sprejetih z Amsterdamsko pogodbo leta 1998, določila okvir za evropski sektorski socialni dialog. Komisija je nato ustanovila 40 odborov za evropski socialni dialog, ki zdaj varujejo interese 145 milijonov delavcev v Evropi, in sicer v ključnih sektorjih (*npr. prevoz, energija, kmetijstvo, gradbeništvo, trgovina, ribištvo, javne storitve, kovinska industrija, ladjedelništvo, izobraževanje itd.*).

Odbori za evropski sektorski socialni dialog so posvetovalni forumi o evropskih politikah. Poleg tega so orodja za avtonomni socialni dialog med evropskimi socialnimi partnerji, ki lahko oblikujejo skupne ukrepe in vodijo pogajanja o vprašanih skupnega interesa, s čimer neposredno prispevajo k oblikovanju delovne zakonodaje in politik EU.

Delo odborov je povezano z vprašanji, kot so zdravje in varnost pri delu, poklicno izobraževanje, znanja in spretnosti, enake možnosti, mobilnost, družbena odgovornost gospodarskih družb, delovni pogoji, trajnostni razvoj itd.

Rezultati in nadaljnje možnosti: Odbori so dosegli različne rezultate, pri čemer so nekateri od njih zavezujoči, drugi pa niso, vključno s sporazumi, ki se izvajajo v skladu z evropsko zakonodajo. Število dogovorjenih besedil s pravno zavezujočimi učinki sčasoma narašča (od leta 2004 so bila sprejeta kar štiri takšna besedila, v istem obdobju pa je bilo sprejeto tudi enako število novih direktiv na področju zaposlovanja ter zdravja in varnosti).

Ti odbori so s svojimi dosežki prispevali k izboljšanju evropske politike zaposlovanja, socialne politike in delovnih pogojev v Evropi. Vse možnosti imajo, da bodo s tem delom nadaljevali. Njihove izkušnje in strokovno znanje na področju gospodarskih in socialnih sprememb na sektorski ravni lahko prispevajo k oblikovanju ustreznih industrijskih politik. Sodelujejo lahko pri pogajanjih o sporazumih za posodobitev odnosov med delodajalci in delojemalci. Razvijejo lahko svoj prispevek v okviru strategije „Evropa 2020“, s čimer krepijo odgovornost za strategijo in njeno izvajanje.

Da bi se izboljšave dosegle, morajo evropski sektorski socialni partnerji in njihove nacionalne podružnice posebno pozornost še naprej namenjati svoji upravni usposobljenosti, zastopanosti in rezultatom. Komisija mora nadaljevati z zagotavljanjem podpore in izvajati natančnejše spremljanje, da se bosta zagotovila boljša sinergija med odbori in večji prispevek k evropskim politikam.

1 UVOD

Evropska unija priznava socialni dialog kot enega od temeljev evropskega socialnega modela ter orodje za socialno kohezijo in prilagodljivost. To se je potrdilo z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe. V novem členu 152 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) je izpostavljena zavezanost Unije k spodbujanju vloge evropskih socialnih partnerjev in podpiranju socialnega dialoga. V tem členu je priznana tudi avtonomija evropskih socialnih partnerjev¹. Poleg medpanožnega socialnega dialoga je sektorski socialni dialog vedno večji del tega orodja za evropsko upravljanje.

Posvetovalna razsežnost evropskega socialnega dialoga je bila priznana v Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo leta 1951 in v Rimski pogodbi leta 1957. Pogajalska razsežnost je bila uvedena s tako imenovanim procesom Val Duchesse² leta 1985 in je bila dodatno opredeljena v sporazumu evropskih socialnih partnerjev o socialni politiki leta 1991. Na podlagi tega je bil sprejet socialni protokol, ki je bil priložen Maastrichtski pogodbi leta 1993 in je bil dokončno vključen³ v evropsko pogodbo leta 1997.

Komisija je nato sprejela sporočilo o prilagajanju in spodbujanju socialnega dialoga na ravni Skupnosti⁴ in Sklep z dne 20. maja 1998, ki obravnava zlasti sektorsko razsežnost evropskega socialnega dialoga in ustanovitev odborov za evropski sektorski socialni dialog (*v nadaljnjem besedilu: odbori*). V okviru teh odborov se vzpostavlja zaupanje, izmenjujejo informacije ter izvajajo razprave, posvetovanja, pogajanja in skupni ukrepi.

Komisija na skupno pobudo evropskih socialnih partnerjev, ki delujejo v posameznem sektorju, še naprej ustanavlja odbore v sektorjih, ki izpolnjujejo pogoje iz Sklepa iz leta 1998: evropski socialni partnerji morajo imeti nacionalne pridružene člane v več državah; člani morajo biti sami priznani kot nacionalni socialni partnerji (zastopanost na nacionalni ravni); sposobni morajo biti voditi pogajanja in sprejemati sporazume na evropski ravni (sposobnost za pogajanja); imeti morajo primerne strukture in biti sposobni zagotavljati učinkovito sodelovanje. Zastopanost na evropski ravni temelji na kombinaciji teh treh meril, pri čemer jo Komisija redno spremlja⁵.

Komisija je do zdaj ustanovila 40 odborov. Odbori s svojimi odločbami, deklaracijami in sporazumi varujejo interese skoraj 145 milijonov zaposlenih, tj. več kot tri četrtine evropske delovne sile. Sprejeli so več kot 500 različnih besedil⁶, ki so bolj ali manj zavezujoča, vključno s sporazumi, ki naj bi se izvajali v državah članicah v skladu z evropskimi direktivami ali običajnimi nacionalnimi postopki. Evropski socialni partnerji v bolnišnicah, pomorskem prometu, civilnem letalstvu in železniškem sektorju so skupaj sprejeli šest

¹ Člen 152 PDEU: „Unija priznava in spodbuja vlogo socialnih partnerjev na ravni Unije ob upoštevanju različnosti nacionalnih sistemov. Pospešuje dialog med socialnimi partnerji ob upoštevanju njihove avtonomije. Tristranski socialni vrh za rast in zaposlovanje prispeva k socialnemu dialogu.“

² „Val Duchesse“ je izraz, ki se uporablja za opisovanje začetka evropskega socialnega dialoga sredi 80. let 20. stoletja, katerega ustanovna seja je potekala na gradu „Val Duchesse“ v Bruslju. Ustanovna seja je temeljila na pobudi predsednika Komisije Jacquesa Delorsa iz januarja 1985, ki je povabil predsednike in generalne sekretarje vseh nacionalnih organizacij, pridruženih socialnim partnerjem EU (UNICE (danes BusinessEurope), CEEP in ETUC).

³ Člena 154 in 155 PDEU (prej člena 138 in 139).

⁴ Sporočilo Komisije „Prilagajanje in spodbujanje socialnega dialoga na ravni Skupnosti“, COM(1998)322 konč., 20.5.1998, in Sklep Komisije 98/500/ES, ki mu je priložen; UL L 225, 12.8.1998, str. 27.

⁵ S pomočjo Eurofonda in v skladu s standardizirano metodologijo,

http://www.eurofound.europa.eu/eiro/comparative_index.htm.

⁶ Zbirka podatkov socialnega dialoga: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=521&langId=sl>.

sporazumov o delovnih pogojih, delovnem času ter zdravju in varnosti pri delu, ki so se izvajali v skladu z direktivami Sveta.

Odbori so zlasti forumi za razprave in dogovore o načinu izboljšanja delovnih pogojev ter odnosov med delodajalci in delojemalci v njihovih zadevnih sektorjih. Tako prispevajo k posodobitvi ekonomske in socialne politike. Evropski sektorski socialni partnerji imajo posebno strokovno znanje in izkušnje na področju svojih sektorjev in dobro poznajo dejansko stanje na svojih delovnih mestih. Primerni so za zagotavljanje pomoči pri reševanju vprašanj, kot so upravljanje sprememb, prestrukturiranje, predvidevanje potreb po strokovnem znanju in usposabljanju, iskanje zaposlitve, varnost in zdravje pri delu, vključevanje na trg dela, zaposlovanje mladih, enake možnosti in trajnostni razvoj, kar so vprašanja, ki so pomembna za lizbonsko strategijo 2000–2010 in ki bodo še naprej del strategije „Evropa 2020“⁷. Zato evropski sektorski socialni partnerji vedno pogosteje sodelujejo pri procesu oblikovanja evropskih politik .

Ta delovni dokument služb Komisije je bil pripravljen po posvetovanju z evropskimi socialnimi partnerji leta 2009. Na podlagi tega posvetovanja je bilo pripravljenih 54 prispevkov, o katerih se je razpravljalo s sektorskimi socialnimi partnerji leta 2009 in 2010. V tem delovnem dokumentu služb Komisije so te razprave upoštevane, opredeljene pa so tudi mogoče izboljšave, da bi se omogočilo boljše delovanje odborov za evropski sektorski socialni dialog.

2 ODBORI ZA EVROPSKI SEKTORSKI SOCIALNI DIALOG

2.1 Dinamika odborov

Zdaj je ustanovljenih 40 odborov za evropski sektorski socialni dialog⁸, hkrati pa potekajo razprave o možnosti ustanovitve novih odborov za pristanišča in šport⁹.

Prva generacija odborov je izhajala iz svetovalnih in skupnih odborov, ki so bili ustanovljeni kot del Pogodbe o Evropski skupnosti za premog in jeklo, ter prvih korakov na poti k vzpostavitvi skupnega trga (*za jeklo, rudarstvo, kmetijstvo in morski ribolov*). Ti odbori so nato postali odbori za sektorski socialni dialog v skladu s Sklepom iz leta 1998.

Druga generacija odborov je bila ustanovljena po vzpostavitvi notranjega trga, za katerega so značilne večja liberalizacija, privatizacija in čezmejna mobilnost delavcev. Ta generacija odborov, ki so se razvili v 90. letih 20. stoletja kot skupni odbori ali neformalne delovne skupine, je bila dokončno oblikovana leta 1999 (*gradbeništvo, bančništvo, trgovina, zavarovalništvo, poštna storitve, telekomunikacije, električna energija, nastopanje v živo*). Od leta 2000 se je model odbora za evropski sektorski socialni dialog razširil na druge sektorje, kot so bolnišnice, gostinstvo, ladjedelništvo, avdiovizualne storitve, kemična in kovinska industrija, inženiring in industrije, ki temeljijo na tehnologiji. Usmerjeni so bili zlasti na vprašanja, kot so kvalifikacije in mobilnost delavcev, zdravje in varnost, pomanjkanje znanj in spretnosti ali načini za vplivanje na evropske politike.

⁷ <http://ec.europa.eu/eu2020/>.

⁸ Ta podatek vključuje tudi sector osrednjih uprav, ki je uspešno končal svojo fazo preskušanja leta 2010. Glej tudi: Dinamika odborov za evropski sektorski socialni dialog, Eurofund, 2009, <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2008/98/en/2/EF0898EN.pdf>.

⁹ Socialni partnerji v agroživilski industriji prav tako preučujejo možnost ustanovitve odbora za sektorski socialni dialog na podlagi priporočila skupine na visoki ravni o konkurenčnosti agroživilske industrije.

Kljub velikim razlikam med sektorji v smislu obsega, v katerem se njihove dejavnosti izvajajo v EU, velikosti organizacij, ki sodelujejo v njih, in strukture organizacij socialnih partnerjev¹⁰ so odbori, ki so bili ustanovljeni leta 1998, zagotovili skupen okvir za izvajanje različnih oblik socialnega dialoga z uporabo različnih delovnih metod in načinov srečevanja.

Nekatere stvari so skupne vsem odborom. Evropske organizacije, ki imajo skupne cilje, agende in delovne programe ter se medsebojno priznavajo, lahko, če želijo ustanoviti odbor, predložijo skupno zahtevo Komisiji, ki nato oceni njihovo zastopanost. Nato bo zagotovila logistično in operativno pomoč. Komisija je za evropske socialne partnerje, ki želijo pred sklenitvijo formalne zaveze začasno poskusno izvajati sektorski socialni dialog, predlagala predhodno fazo preskušanja. Tako se zagotovi večja prožnost, tak pristop pa je bil uporabljen tudi v primeru *osrednjih uprav*.

Tak proces prispeva k vključevanju načel evropskega socialnega dialoga na evropski in nacionalni ravni. To prispeva v vzpostavitvi zaupanja, razvoju partnerskega pristopa in spodbujanju vzpostavitve ustreznih struktur s predstavniškimi organizacijami socialnih partnerjev. Socialni partnerji lahko v fazi preskušanja pridobijo informacije o evropskih politikah ter spoznajo naloge in zmogljivosti Komisije.

¹⁰ Kar zadeva sodelovanje organizacij socialnih partnerjev v odborih, delegacije delodajalca pogosto zastopa več organizacij za eno državo (civilno letalstvo ali bančništvo). To je še bolj zapleteno v drugih sektorjih gospodarstva, ker lahko delodajalci zastopajo nasprotnoče si tržne segmente (na gospodarskih področjih, ki so bila privatizirana). Delodajalci lahko sodelujejo v 62 različnih evropskih sektorskih organizacijah. Te razmere so v nasprotju z razmerami sindikatov, ki so veliko bolj povezani (17), zlasti v Evropsko konfederacijo sindikatov in njene velike zveze v posameznih sektorjih. Poleg tega lahko delegacije odborov vključujejo organizacije, ki jih je Komisija priznala kot evropske sektorske socialne partnerje, in tudi druge predstavnike socialnih partnerjev, ki prispevajo k dodatni zastopanosti.

Preglednica 1: Ustanovitev odborov za evropski sektorski socialni dialog (OESSD)

	Sektorji (40)	Evropski sektorski socialni partnerji		Neformalna sestava	Formalni OESSD
		Zaposleni (17)	Delodajalci (62)		
1. generacija	Jeklo	EMF	Eurofer	1951*	2006
	Ekstraktivna industrija	EMCEF	APEP, EURACOAL, UEPG, IMA, Euromines	1952*	2002
	Kmetijstvo	EFFAT	GEOPA/COPA	1964**	1999
	Cestni prevoz	ETF	IRU	1965**	2000
	Celinske plovne poti	ETF	EBU, ESO	1967**	1999
	Železnice	ETF	CER, EIM	1972**	1999
	Morski ribolov	ETF	Europêche, COGECA	1974**	1999
	Pomorski promet	ETF	ECSA	1987**	1999
2. generacija	Sladkor	EFFAT	CEFS	1969	1999
	Obutev	ETUF: TCL	CEC	1982	1999
	Gostinski sektor/turizem	EFFAT	Hotrec	1983	1999
	Trgovina	UNI europa	EuroCommerce	1985	1999
	Zavarovalništvo	UNI europa	CEA, BIPAR, AMICE	1987	1999
	Telekomunikacije	UNI europa	ETNO	1990**	1999
	Bančništvo	UNI europa	EBF-BCESA, ESBG, EACB	1990	1999
	Civilno letalstvo	ECA, ETF	ACI-Europe, AEA, CANSO ERA, IACA, IAHA,	1990**	2000
	Čistilnice	UNI europa	EFCI	1992	1999
	Gradbeništvo	EFBWW	FIEC	1992	1999
	Tekstil/oblačila	ETUF: TCL	Euratex	1992	1999
	Zasebno varovanje	UNI europa	CoESS	1993	1999
	Poštna storitve	UNI europa	PostEurop	1994**	1999
Obdelovanje lesa	EFBWW	CEI-Bois	1994	2000	

	Električna energija	EPSU, EMCEF	Eurelectric	1996	2000
	Osebnostne storitve	UNI europa	Coiffure EU	1998	1999
	Strojenje in usnjarsstvo	ETUF:TCL	COTANCE	1999	2001
	Nastopanje v živo	EAEA	Pearle		1999
	Začasno delo	UNI europa	Eurociett		1999
	Pohišstvo	EFBWW	UEA, EFIC		2001
3. generacija	Ladjedelnštvo	EMF	CESA		2003
	Avdiovizualni sektor	EUROMEI, EFJ, FIA, IFM	EBU, ACT, AER, CEPI, FIAPF		2004
	Kemična industrija	EMCEF	ECEG		2004
	Lokalne in regionalne vlade	EPSU	CEMR	1996	2004
	Bolnišnice	EPSU	HOSPEEM		2006
	Gostinske storitve	EFFAT	FERCO	1998	2007
	Plin	EMCEF, EPSU	EUROGAS		2007
	Profesionalni nogomet	FIFPro	EPFL, ECA		2008
	Kovine***	EMF	CEEMET	2006	2010
	Papir	EMCEF	CEPI		2010
	Izobraževanje	ETUCE	EFEE		2010
	Osrednje uprave	TUNED (EPSU + CESI)	EUPAN (Evropska mreža javnih uprav)	Faza preskušanja (2008–2010)	

* Svetovalni odbori v skladu s Pogodbo ESPJ **Skupni odbori v skladu z Rimsko pogodbo
 *** Kovinska industrija, inženirstvo in industrije, ki temeljijo na tehnologijah

2.2 Raznolikost in primernost rezultatov

Komisija je v svojem sporočilu iz leta 1998 navedla, da so odbori za evropski sektorski socialni dialog orodje za posvetovanja, pogajanja in skupne ukrepe. Komisija je leta 2004 predlagala tipologijo¹¹ za razvrstitev rezultatov socialnega dialoga. Pri tem je bilo poudarjeno, da dodana vrednost besedila ni odvisna le od tega, ali je besedilo zavezujoče, ampak tudi od operativnega spremljanja in učinkovitega izvajanja.

¹¹ Sporočilo Komisije „Partnerstvo za spremembe v razširjeni Evropi – Za večji prispevek evropskega socialnega dialoga“, COM(2004) 557 konč. z dne 12. avgusta 2004.

Rezultati so lahko:

(1) sporazumi (*ki se izvajajo v skladu z evropskimi direktivami ali ne*), ki so zavezujoči in jih je treba spremljati in nadzirati, ker temeljijo na členu 155 Lizbonske pogodbe;

(2) besedila, usmerjena v postopek (*okviri ukrepov, smernice, kodeksi ravnanja, politične usmeritve*), ki jih je treba spremljati, čeprav niso pravno zavezujoča, napredek v zvezi z njihovim izvajanjem pa je treba redno ocenjevati;

(3) skupna mnenja in orodja, namenjena vplivanju na evropske politike in prispevanju k izmenjavi znanja.

Večina besedil, ki so jih sprejeli odbori za evropski sektorski socialni dialog, vsebuje tehnična orodja, ki prispevajo k temu, da dobijo posebna vprašanja evropsko razsežnost (*npr. skupna spletna stran o napotitvah delavcev v gradbenem sektorju; skupni poklicni življenjepisi v kmetijstvu; priročnik in redno poročanje o odgovornem prestrukturiranju v industriji sladkorja itd.*). V okviru evropskega sektorskega socialnega dialoga so bili sprejeti tudi zavezujoči sporazumi, ki se izvajajo v skladu z evropskimi direktivami ali notranjimi postopki na sektorski in večsektorski ravni.

Splošnega delovanja odborov ni mogoče oceniti le na podlagi števila pripravljenih besedil. Dejanski ukrepi, sprejeti na nacionalni ravni ali na ravni podjetij, morda niso vedno zabeleženi, pri čemer je večina rezultatov kvalitativna in usmerjena v povečanje ozaveščenosti, podpiranje socialnega dialoga na nacionalni/regionalni ravni ali na ravni podjetij ali vplivanje na oblikovanje politike. Socialni partnerji se lahko pri pripravi skupnih besedil, predstavitev dobre prakse ali sodelovanju v skupnih projektih (seminarjih, konferencah, študijah, delavnicah) učijo drug od drugega in vzpostavijo zaupanje.

Izkazalo se je, da so tudi skupna mnenja in skupni prispevki k posvetovanju močni instrumenti za vplivanje na evropske politike ali zagovarjanje sektorskega interesa, na primer pri razpravah o direktivah o napotitvah delavcev¹² in o storitvah na notranjem trgu¹³ v gradbenem sektorju.

¹² Direktiva 96/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev.

¹³ Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu.

Preglednica 2: Primeri pomembnih orodij in rezultatov odborov za evropski sektorski socialni dialog (2006–2010)

Kmetijstvo	Okvirni sporazum o zmanjšanju izpostavljenosti delavcev tveganjem za kostno-mišična obolenja, povezana z delom (2006)
Civilno letalstvo	Smernice o posvetovalnih sporazumih za funkcionalne bloke zračnega prostora (2007)
Trgovina	Zbirka orodij za preprečevanje nasilja s strani tretjih oseb na področju trgovine (2009)
Gradbeništvo	Priporočila o samozaposlovanju in lažnem samozaposlovanju (2010) Skupna „zbirka podatkov o napotitvah“ (2008)
Gostinske storitve	Skupna izjava o debelosti (2007)
Električna energija	Zbirka orodij za socialno odgovorno prestrukturiranje s priročnikom najboljše prakse (2008)
Plin	Zbirka orodij o demografskih spremembah, upravljanju vprašanja staranja in usposobljenosti (2009)
Bolnišnice	Kodeks ravnanja ter spremljanje etičnega čezmejnega zaposlovanja in zadržanja delavcev (2008)
Čistilnice	Priročnik o ergonomiji pri čiščenju (2007)
Zavarovalništvo	Skupna izjava o demografskih izzivih (2010)
Lokalne in regionalne vlade	Smernice o pripravi akcijskih načrtov za uveljavitev enakosti spolov (2007)
Osebne storitve	Sporazum o uveljavitvi evropskih certifikatov za frizerje (2009)
Zasebno varovanje	Evropska izobraževalna zbirka orodij za tri dejavnosti/profile zasebnega varovanja: 1. mobilno patroljiranje, 2. centri za odzivanje na alarm, (3). varnost letališč (2006)
Železnice	Koncept zaposlitvenih možnosti v železniškem sektorju – priporočila (2007) Skupna priporočila za boljšo zastopanost in vključevanje žensk v železniškem sektorju (2007)
Morski ribolov	Priročnik o preprečevanju nesreč na morju in varnosti ribičev (2007)
Sladkor	Peto poročilo o izvajanju (2007) v zvezi s kodeksom ravnanja na področju družbene odgovornosti gospodarskih družb
Industrija usnjarstva/strojenja	Standard socialnega in okoljskega poročanja (2008)

Telekomunikacije	Raznolikost pri delu: pregled dobrih praks (2007)
Tekstil in oblačila	Priporočila: kako zagotoviti boljše predvidevanje in upravljanje sprememb v industriji in sektorskega prestrukturiranja (2008)

Preglednica 3: Evropski sektorski in večsektorski sporazumi (ki se izvajajo v skladu z direktivami EU ali notranjimi postopki)

Sektorji	Sporazumi
Bolnišnice	Direktiva Sveta 2010/32/EU z dne 10. maja 2010 o izvajanju okvirnega sporazuma o preprečevanju poškodb z ostrimi pripomočki v bolnišnicah in zdravstvenem sektorju, ki sta ga sklenila HOSPEEM in EPSU
Pomorski promet	DIREKTIVA SVETA 2009/13/ES z dne 16. februarja 2009 o izvajanju Sporazuma, sklenjenega med Združenjem ladjarjev Evropske skupnosti (ECSA) in Evropsko federacijo delavcev v prometu (ETF) o Konvenciji o delovnih standardih v pomorstvu iz leta 2006, ter o spremembi Direktive 1999/63/ES DIREKTIVA SVETA 1999/63/ES z dne 21. junija 1999 o sporazumu o razporejanju delovnega časa pomorščakov , sklenjenim med Združenjem ladjarjev Evropske skupnosti (ECSA) in Federacijo sindikatov delavcev v prometu Evropske unije (FST)
Železnice	DIREKTIVA SVETA 2005/47/ES z dne 18. julija 2005 o Sporazumu med Skupnostjo Evropskih železnic (CER) in Evropsko Federacijo delavcev v prometu (ETF) o določenih vidikih delovnih pogojev mobilnih delavcev , ki opravljajo interoperabilne čezmejne storitve v železniškem sektorju
Civilno letalstvo	DIREKTIVA SVETA 2000/79/ES z dne 27. novembra 2000 o Evropskem sporazumu o razporejanju delovnega časa mobilnih delavcev v civilnem letalstvu , ki so ga sklenili AEA (Združenje evropskih letalskih prevoznikov), ETF (Evropska federacija delavcev v prometu), ECA (Evropsko združenje pilotov), ERA (Evropsko združenje regionalnih letalskih prevoznikov) in IACA (Mednarodno združenje letalskih prevoznikov)
14 vodilnih industrijskih sektorjev	Sporazum o zdravstveni zaščiti delavcev z dobrim ravnanjem in uporabo kristalnega kremenca ter z izdelki, ki ga vsebujejo (podpisan 25. aprila 2006)

2.3 Prilaganje širitvi

Organizacije evropskih sektorskih socialnih partnerjev so po zadnjih širitvah (leta 2004 in 2007) razširile svoje partnerstvo na ustrezne socialne partnerje iz posameznih sektorjev v novih državah članicah.

Komisija se dobro zaveda, da je spodbujanje evropskega sektorskega socialnega dialoga v 27 državah članicah izziv, ker evropski socialni partnerji iz posameznih sektorjev zastopajo nacionalne organizacije članic, ki delujejo v različnih državah, uporabljajo različne jezike in

za katere je značilno različno socialno-ekonomsko stanje ter ki imajo različne nacionalne sisteme odnosov med delodajalci in delojemalci¹⁴. Poleg tega je bila sektorska razsežnost kolektivnega pogajanja v večini novih državah članicah slabo razvita. Zato je Komisija podprla pobude evropskih in nacionalnih socialnih partnerjev o izboljšanju upravne usposobljenosti socialnih partnerjev, zlasti v konvergenčnih regijah, in o spodbujanju razširitve evropskega socialnega dialoga v novih državah članicah¹⁵.

Dejavno sodelovanje vseh socialnih partnerjev je bistveno za zagotavljanje zakonitosti procesa evropskega socialnega dialoga, poleg tega pa se s tem dosežejo dejanski rezultati in spremljanje na nacionalni ravni v vseh državah članicah. Evropski socialni partnerji so dosegli napredek pri zagotavljanju, da pridruženi člani iz držav članic sodelujejo v njihovih delegacijah, vendar je treba narediti še veliko, na primer v sektorjih, v katerih še vedno prevladujejo tradicionalni gospodarski subjekti, ki so pogosto v državi lasti.

3. IZBOLJŠANJE POSVETOVALNE IN POGAJALSKE RAZSEŽNOSTI ODBOROV ZA EVROPSKI SEKTORSKI SOCIALNI DIALOG

3.1 Pogajalska in upravna usposobljenost evropskih socialnih partnerjev

Evropski sektorski socialni partnerji se v proces oblikovanja politike v Evropi vključujejo vedno pogosteje.

Komisija se v skladu s členom 154 Lizbonske pogodbe o načelu in vsebini vsake evropske pobude o socialni politiki posvetuje z evropskimi socialnimi partnerji. V zadnjih letih so uradna posvetovanja vedno bolj pogosta (glej Prilogo 2). Poleg tega se službe Komisije, ki se ukvarjajo s sektorskimi politikami (*kot so politike s področja trgovine, notranjega trga, izobraževanja, industrije ali prevoza*), posvetujejo z evropskimi socialnimi partnerji.

Komisija je oblikovala metodologijo in postopek za **oceno učinka** vseh lastnih pobud. Smernice za ocenjevanje vključujejo posebno sklicevanje na posvetovalne odbore za evropski sektorski socialni dialog, s čimer se jim ponuja nova priložnost za prispevek k oblikovanju evropskih politik¹⁶. Če bodo partnerji pri tej novi vlogi učinkoviti, morajo biti sposobni, da se na taka posvetovanja odzovejo pravočasno.

Evropski sektorski socialni partnerji imajo lahko prav tako dejavno vlogo pri spodbujanju mrežnega povezovanja nacionalnih sektorskih observatorijev, drugih organov in predstavnikov izvajalcev izobraževanja in usposabljanja, pri čemer je cilj izmenjava informacij in najboljših praks o trendih na področju potreb po zaposlovanju in znanju na evropski ravni (glej Prilogo 7). Takšni pilotni projekti mrežnega povezovanja, pri katerih

¹⁴ Po širitvah so evropski socialni partnerji včasih vključili nove akterje, ki niso vedno usposobljeni za kolektivno pogajanje.

¹⁵ Evropski socialni sklad (ESS) lahko zagotovi močno podporo pobudam, katerih cilj je krepitev upravne usposobljenosti organizacij socialnih partnerjev v novih državah članicah. Poleg tega proračunske postavke Komisije o socialnem dialogu in odnosih med delodajalci in delojemalci podpirajo posebne projekte na sektorskih ravneh.

Okrogle mize in obiske držav je organiziralo več kot dvanajst odborov (glej poglavje 8 poročila Evropske komisije o odnosih med delodajalci in delojemalci v Evropi iz leta 2008). Ob podpori Evropske komisije so socialni partnerji v tekstilnem in oblačilnem sektorju ter v sektorju strojenja in usnjarstva od leta 2006 do leta 2008 izvedli dva projekta, katerih namen je spodbujanje popolnega sodelovanja sektorskih socialnih partnerjev iz novih držav članic in držav kandidatk v evropskem sektorskem dialogu ter krepitev njihove upravne usposobljenosti. Ti ukrepi so se končali s sklenitvijo nacionalnih akcijskih načrtov in njihovim izvajanjem.

¹⁶ [Http://ec.europa.eu/governance/impact/commission_guidelines/commission_guidelines_en.htm](http://ec.europa.eu/governance/impact/commission_guidelines/commission_guidelines_en.htm).

Da se omogoči pregledno in učinkovito posvetovanje, bo Komisija objavila seznam vseh načrtovanih ocen učinkov skupaj z delovnim programom Komisije.

bodo dejavno sodelovali evropski socialni partnerji, se bodo v nekaterih sektorjih začeli kmalu izvajati. Kot nadaljevanje sporočila Komisije o novih znanjih za nova delovna mesta¹⁷ iz decembra 2008 in sporočila *Skupna zaveza za zaposlovanje*¹⁸ iz junija 2009 je Komisija raziskala možnosti ustanovitve **Evropskih svetov za delovna mesta ter znanja in spretnosti**. To pobudo je strokovna skupina za nova znanja za nova delovna mesta¹⁹ priporočila kot eno od ključnih ukrepov, Posvetovalna komisija za spremembe v industriji pa jo je podprla v Evropskem ekonomsko-socialnem odboru²⁰.

Za pozitiven odziv na vse pogostejše pozive k sodelovanju in posvetovanju morajo biti evropski socialni partnerji zmožni zagotoviti, da je posvetovanje usklajeno med njihovimi člani, ter zagotavljati rezultate in prispevke. Ta zmogljivost je kljub temu odvisna od zmogljivosti nacionalnih podružnic, katerih prednosti in viri so morebiti omejeni ali katerih strukture se še vedno razvijajo, zlasti v novih državah članicah in sektorjih, ki doživljajo strukturne spremembe, vključno z vstopom novih akterjev. Ključno je, da nacionalni sektorski socialni partnerji razvijejo in ocenijo lastno zmogljivost, delno s popolnim izkoriščanjem evropskih sredstev iz proračunskih postavk socialnega dialoga in Evropskega socialnega sklada²¹. Ob upoštevanju ključne vloge, ki jo lahko imajo evropski sektorski socialni partnerji v procesu oblikovanja politike, je to vprašanje zmogljivosti zelo pomembno.

3.2 Pogajanja in zmožnost sklepanja sporazumov s pogajanci

Skupaj z evropsko socialno zakonodajo je evropski socialni dialog glavni instrument za izboljšanje standardov dela v Evropski uniji in prispevanje k modernizaciji trgov dela.

Od Amsterdamske pogodbe²² je bil evropski socialni dialog sposoben biti avtonomen vir zakonodaje evropske socialne politike. Evropski socialni partnerji lahko sprejmejo sporazume, ki jih je mogoče izvesti na podlagi direktive Sveta, zaradi česar postanejo po prenosu v nacionalno zakonodajo ali kolektivne pogodbe (učinek *erga omnes*) pravno zavezujoči za vse delodajalce in delavce v Evropi, sprejmejo pa lahko tudi avtonomne sporazume, ki bi se izvajali na podlagi običajnih nacionalnih postopkov. V zadnjem primeru so sporazumi zavezujoči le za podpisnike in njihove pridružene člane („*relativen*“ učinek)²³.

Komisija je v svojem sporočilu o socialnem dialogu iz leta 1998 spodbujala razvoj skupnih ukrepov in pogajanj na medpanožni in sektorski ravni. Poudarila je zlasti potencial evropskega sektorskega socialnega dialoga. Zato je bila zmožnost sklepanja sporazumov s pogajanci na evropski ravni vključena med pogoje za sodelovanje v odboru. Ta pogajalska razsežnost se je pokazala kot zelo koristna za evropske sektorske socialne partnerje, da bi se omogočila prilagoditev splošnih pravil o delovnem času EU na posebne razmere v sektorjih,

¹⁷ Nova znanja za nova delovna mesta: ukrepajmo zdaj.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=89&newsId=697&furtherNews=yes>.

¹⁸ COM(2009)257 konč.: Skupna zaveza za zaposlovanje.

¹⁹ Nova znanja za nova delovna mesta: ukrepajmo zdaj.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=89&newsId=697&furtherNews=yes>.

²⁰ Raziskovalno mnenje CCMI/68, sprejeto 17. februarja 2010 o prilaganju znanj in spretnosti potrebam industrije in razvijajočim se storitvam – morebitna uvedba sektorskih svetov za zaposlovanje/znanja in spretnosti na evropski ravni.

²¹ Člen 5(3) Uredbe ES št. 1081/2006 z dne 31. julija 2007: „V okviru cilja „konvergenca“ se ustrezni znesek sredstev ESS dodeli krepitvi zmogljivosti, ki vključuje usposabljanje, ukrepe mrežnega povezovanja, krepitev socialnega dialoga in dejavnosti, ki jih skupaj izvajajo socialni partnerji, zlasti glede prilagodljivosti delavcev in podjetij, kot je navedeno v členu 3(1)(a).“

²² Člen 155 PDEU (prej člen 139).

²³ Ta možnost ne izključuje, da bi se sporazum v celoti ali delno uporabljal ali prenesel v zakonodajo na nacionalni ravni: glej delovni dokument Komisije z dne 2. julija 2008: Poročilo o izvajanju okvirnega sporazuma evropskih socialnih partnerjev o delu na daljavo SEC(2008)2178.

kot so železnice, civilno letalstvo ali pomorski promet. Pogajanja sektorskega socialnega dialoga so bila uvedena zaradi priprav na posvetovanje o mogočih zakonodajnih pobudah (*sporazumi o zaščiti delavcev pred poškodbami z ostrimi predmeti v bolnišnicah, pred prahom kristalnega kremenca v industriji ali sporazumi o izvajanju pomorske konvencije Mednarodne organizacije dela*).

Najnovejši razvoj dogodkov kaže, da se lahko število sektorskih sporazumov še dodatno poveča in da so taka pogajanja vse bolj neodvisna od uradnih posvetovanj, ki jih sproži Komisija. Pogajanja se začinjajo ali pa že potekajo v več sektorjih, vključno z osebnimi storitvami, poklicnim nogometom, celinskimi plovnicami in morskim ribolovom.

Vendar sektorski socialni partnerji morda še niso v celoti izkoristili možnosti, ki jo ponuja ta okvir za sektorska pogajanja. Na primer, glavni sektorji, v katerih prevladujejo velike nadnacionalne družbe (*jeklarstvo, telekomunikacije, kemična industrija, civilno letalstvo*), namenjajo manj pozornosti evropski sektorski ravni, ker se socialni partnerji raje pogajajo neposredno na ravni družbe, vključno znotraj evropskih svetov delavcev. Javni sektor prav tako ni sodeloval pri sektorskih pogajanjih, dokler ni bil pripravljen primerjalni sporazum o poškodbah z ostrimi predmeti v bolnišnicah, dokončan leta 2009.

Na ravni EU se poziva k prilagodljivim regulativnim rešitvam, če so upravičene na podlagi subsidiarnosti, zaradi obravnave vse večje zapletenosti v današnjem svetu dela²⁴. Vprašanja, kot so zdravje in varnost, delovni pogoji in delovni čas imajo v nekaterih primerih zagotovo posebno sektorsko razsežnost. Zmožnost sektorskih socialnih partnerjev, da dosežejo s pogajanjem uravnotežene dogovore, ter njihovo strokovno znanje in izkušnje s področja pripomorejo k temu, da imajo zelo učinkovito vlogo pri obravnavi specifičnih vprašanj na sektorski ravni, ki so skupna vsem ali vsaj večini držav članic. Komisija želi še naprej zagotavljati tehnično in finančno pomoč takim pogajanjem, kadar koli se to zahteva. Za sporazume, ki se bodo izvajali na podlagi evropskih direktiv, sta zlasti pomembni skladnost z evropskim pravom in kakovost pri pripravi pravnih osnutkov, pri čemer je Komisija med pogajanjem pripravljena zagotavljati pravno pomoč, kjer je to primerno.

4. KREPITEV VKLJUČENOSTI IN ZASTOPANOSTI ODBOROV ZA EVROPSKI SEKTORSKI SOCIALNI DIALOG

4.1 Prilagoditev obsega in velikosti odborov

Od leta 1998 se Komisijo poziva k ustanovitvi odborov v velikih gospodarskih sektorjih (*gradbeništvo, kmetijstvo, poštne storitve, bolnišnice, izobraževanje, trgovina, kovinska, tehnična in tehnološko usmerjena industrija*) in tudi manjših sektorjih, kot so ladjedelnice, ali mikro sektorjih, kot je poklicni nogomet. S tem se poudarja vprašanje razmejitve odborov. Opredeljevanje obsega določenega sektorja²⁵ je vse težje, ker sta sektorska vključitev socialnega dialoga in kolektivno pogajanje v državah članicah zelo različna. Poleg tega je struktura odborov po sektorjih različna.

Komisija ocenjuje, ali so omejitve nekega sektorja pomembne glede na vključeno gospodarsko dejavnost, in upošteva institucionalno organizacijo njenih socialnih partnerjev ob

²⁴ Kar se je pokazalo pri vprašanjih, kot so zdravje in varnost pri delu ali delovni čas, je sektorska razsežnost bistveni del te zapletenosti.

²⁵ Na podlagi klasifikacije NACE v skladu z metodološkim pristopom, ki ga je sprejel EUROFOUND, ki trenutno vodi študije o zastopnosti, http://www.eurofound.europa.eu/eiro/comparative_index.htm.

upoštevanju, da je za dejanske rezultate potrebna kritična masa. V praksi je vključenost odbora za evropski sektorski socialni dialog tesno povezana z zastopanostjo njegovih članov²⁶. Odbor mora zato biti čim bolj²⁷ vključujoč in osredotočen, da ustreza svojim zainteresiranim stranem. Vključevati mora vse pomembne partnerje in zagotoviti ustrezno zastopanost.

Ta pristop do velikosti sektorjev ne preprečuje Komisiji, da bi začasno spodbujala ustanavljanje delovnih skupin za obravnavanje podsektorskih vprašanj (*upravljanje zračnega prometa v civilnem letalstvu*) ali večsektorskih vprašanj (npr. trgovinska politika, trajnost, ocene učinka in mehanizmi spremljanja) ali uvedbo pogajalskih postopkov (npr. o kristalnem kremenu²⁸), kjer je potrebno.

4.2 Vključevanje novih akterjev za prilagajanje na spremembe

Na podlagi strukturnih sprememb, ki vplivajo na gospodarske dejavnosti in strukturo zaposlovanja kot rezultat globalizacije, razvoja trga in tehnoloških sprememb, je treba prav tako upoštevati omejitve sektorjev.

Gospodarski in socialni akterji se lahko v nekem sektorju pojavijo ali pa iz njega odidejo. V zadnjih letih so se pojavili novi izvajalci, kot so *nizkocenovne družbe* v civilnem letalstvu, *zasebni izvajalci* poštne in telekomunikacijskih storitev, *podizvajalci na podeželju* v sektorju kmetijstva. V javnem sektorju so se nekatere organizacije privatizirale in prestrukturirale. Poleg tega se struktura organizacij socialnih partnerjev lahko razvije na evropski in nacionalni ravni, zaradi česar se lahko pojavijo novi ali močnejši akterji. Na primer, evropski sektorski socialni dialog je vse bolj zanimiv za mala in srednje velika podjetja.

Nove gospodarske udeležence na trgu morda ne zanima nujno udeležba v socialni partnerski organizaciji ali pa niso ustrezno organizirani. Vendar če se želijo taki novi udeleženci pridružiti evropskemu socialnemu dialogu in izpolniti ustrezna merila, morajo odbori spodbujati njihovo vključitev v zadevne delegacije za zagotovitev, da izraža njihova sestava spremembe v gospodarski in zaposlitvenem dejanskem stanju. Taki novi udeleženci lahko dopolnjujejo zastopanost v zadevnem sektorju, če nove organizacije sodelujejo v odborih na podlagi medsebojnega priznavanja in dogovora. Enostavni ukrepi, kot so povabila novim akterjem, da se pridružijo in/ali udeležijo srečanj kot polnopravni člani ali opazovalci²⁹, kjer je ustrezno, lahko pripomorejo k lažjemu vključevanju vseh pomembnih partnerjev. Komisija bo na ta razvoj pozorna pri spremljanju zastopanosti v odborih, pri čemer bo v celoti upoštevala avtonomijo socialnih partnerjev.

4.3. Spodbujanje ravnovesja med spoloma

Nekateri odbori so sprejeli besedila in projekte o enakosti med spoloma na trgu dela, kot so akcijski načrti o enakosti spolov ali vodiči dobrih praks za delovna mesta. Vendar ko gre za

²⁶ Organizacije delodajalcev so na splošno strukturirane v skladu z omejenim obsegom, medtem ko so sindikati organizirani širše.

²⁷ Komisija bo na primer spodbujala ustanovitev velikega, krovnega odbora za šport, namesto da se ustanovijo ločeni odbori za vsako disciplino posebej.

²⁸ Evropska mreža za kremen (NEPSI), ki so jo oblikovala evropska sektorska združenja delojemalcev in delodajalcev, tj. podpisniki *Sporazuma o socialnem dialogu o zdravstveni zaščiti delavcev z dobrim ravnanjem in uporabo kristalnega kremena ter z izdelki, ki ga vsebujejo*, podpisan 25. aprila 2006.

²⁹ To je bilo uspešno opravljeno med pripravo sporazuma o zaščiti delavcev pred poškodbami pred prahom kristalnega kremena leta 2006. V nekaterih odborih ali delovnih skupinah lahko kot opazovalci sodelujejo predstavniki posebnih interesnih skupin, MSP in/ali samozaposlene osebe.

sodelovanje v delegacijah odborov, so ženske običajno nezadostno zastopane glede na njihovo pomembnost v sodelujočih sektorjih.

Položaj se od sektorja do sektorja razlikuje in je predvsem posledica postopka imenovanja v nacionalnih pridruženih organizacijah. V skladu z evropsko politiko o enakih možnostih med spoloma in nediskriminaciji³⁰ je Komisija kljub temu povabila evropske socialne partnerje, da bi sodelovali z nacionalnimi pridruženimi člani za doseganje boljšega ravnovesja med spoloma pri stopnjah udeležbe in zastopanosti v odborih³¹. Z enakim namenom je Komisija povabila evropske socialne partnerje, naj še naprej razvijajo obstoječe ukrepe, razmišljajo o novih ukrepih za ozaveščanje in ohranijo vprašanja enakosti med spoloma na dnevnem redu.

5. POVEČANJE UČINKOVITOSTI ODBOROV ZA EVROPSKI SEKTORSKI SOCIALNI DIALOG

5.1 Sinergije in informiranje med sektorji

Komisija podpira in spodbuja pobude med odbori ter med medpanožnim in sektorskim evropskim socialnim dialogom. V zadnjih letih so se te sinergije obrestovale, ne le kar zadeva obravnavane teme, ampak tudi rezultate, še zlasti avtonomne sporazume. S to vrsto sodelovanja se krepi vrednost, ki jo lahko doda evropski sektorski socialni dialog, pri čemer se prepreči podvajanje dela in razhajanje med stališči socialnih partnerjev.

Sektorji so leta 2006 dosegli velik napredek, ko je 14 industrijskih sektorjev sklenilo avtonomni večsektorski sporazum o *zdravstveni zaščiti delavcev z dobrim ravnanjem in uporabo kristalnega kremenca ter z izdelki, ki ga vsebujejo*.

Prvi primer medsebojne sinergije med medpanožnim in sektorskim socialnim dialogom se je pojavil na področju dela na daljavo (2002). Telekomunikacijski sektor je bil prvi, ki je sprejel smernice, na podlagi katerih se je medpanožni sporazum začel uporabljati v drugih sektorjih. Po avtonomnem sporazumu o stresu, povezanem z delom (2004), so se nanj neposredno sklicevali skupni dokumenti s področja zasebnega varovanja, gradbeništva, eklektične energije in osrednjih uprav.

V medpanožnem avtonomnem sporazumu o nasilju na delovnem mestu iz leta 2006 natančne določbe o nasilju s strani tretjih oseb (tj. nasilje, ki ga izvajajo posamezniki, ki ne izvirajo iz podjetja³²) niso bile določene. Trgovina, lokalne in regionalne vlade, bolnišnice in sektorji zasebnega varovanja so nato poskušali medpanožni sporazum dopolniti s posebnega sektorskega in/ali večsektorskega stališča. Leta 2010 so začeli z izvajanjem pogajanj glede besedila, usmerjenega v postopek.

Poleg teh večsektorskih primerov je treba opozoriti na morebiten prenos izkušenj med odbori. Vprašanje, ki prizadene več sektorjev, je povezano s socialno odgovornostjo javnega naročanja. S tem se je s svojega stališča ukvarjalo več odborov, rezultat naknadne izmenjave izkušenj pa je bila objava več podobnih brošur/priročnikov, namenjenih organizacijam in javnim organom, ki oddajajo naročila tem sektorjem³³. Njihove izkušnje so pomembne za delo Komisije v zvezi s socialnimi vidiki pri javnem naročanju. Prav tako so bile vključene v

³⁰ Člen 10 PDEU: „Pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti si Unija prizadeva za boj proti diskriminaciji na podlagi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.“

³¹ Službe Komisije zberejo podatke o sestavi delegacij odborov glede na spol.

³² Od žaljivega vedenja strank in bolnikov do oboroženih ropov.

³³ Zasebno varovanje (1999), čistilni servisi (2002), tekstil in oblačila (2005) ter naročila gostinskih storitev (2006).

veliko sektorjev³⁴. Za takšno sodelovanje je potreben reden dotok informacij o dejavnostih in spremljanju evropskega sektorskega socialnega dialoga za opredelitev elementov, ki so morda v skupnem interesu. Eden od instrumentov Komisije za spodbujanje izmenjav med odbori je povezovalni forum³⁵, ki združuje predstavnike vseh organizacij evropskega sektorskega socialnega dialoga štirikrat na leto.

Razvijanje sinergij med odbori ter med medpanožnim in sektorskim socialnim dialogom lahko koristno prispeva k spodbujanju zaposlovanja EU in ciljem socialne politike, kot določa člen 9 Lizbonske pogodbe³⁶.

5.2 Učinkovito izvajanje in boljše spremljanje izvajanja

Zmožnost evropskega sektorskega socialnega dialoga, da izboljša delovne pogoje v Evropi, je odvisna od rezultatov, ki se izvajajo na delovnem mestu. Komisija je v svojem sporočilu z dne 12. avgusta 2004³⁷ opozorila evropske socialne partnerje na potrebo po natančnih določbah o nadaljnjem spremljanju in poročanju, da bi se spremljal učinek njihovih rezultatov.

Za večino organizacij evropskih sektorskih socialnih partnerjev je značilna nizka stopnja centralizacije. Njihova zmožnost vplivanja na nacionalne podružnice je omejena. Nadaljevanje dialoga, ki je potekal na evropski ravni, na nacionalni ravni je odvisno od učinkovitosti sodelovanja nacionalnih sektorskih socialnih partnerjev v dialogu EU ter medsebojnega vpliva mehanizmov socialnega dialoga EU in različnih sistemov nacionalnih odnosov med delodajalci in delojemalci. Učinkovito nadaljevanje na nacionalni ravni je jasno povezano z zastopanostjo socialnih partnerjev, zaradi česar je pomembno, da so odbori čim bolj vključujoči in sposobni sprejemanja novih udeležencev, kjer je primerno: nacionalne organizacije, ki ne sodelujejo v dejavnostih odborov na evropski ravni, morda ne želijo izvajati določb, h katerim niso prispevale.

Večina rezultatov sektorskega socialnega dialoga EU je „mile“ narave, to pomeni, da povečujejo ozaveščenost, razširjajo dobro prakso ali pomagajo pri vzpostavljanju soglasja in zaupanja. Rezultati na nacionalni ravni se lahko ocenijo na podlagi kvalitativnih kazalcev in ne s sistematičnimi kvantitativnimi podatki.

Kar zadeva način izvajanja avtonomnih sporazumov, sklenjenih na ravni EU, na nacionalni ravni, zavezujejo takšni sporazumi podpisnike in njihove nacionalne pridružene člane k izvajanju prek nacionalnih ureditev na lastno pobudo (zakonodaja, kolektivne pogodbe, kodeksi ravnanja, skupna promocija orodij itd.). Obveznost nadaljnega spremljanja je še toliko nujnejša, če se socialni partnerji odločijo za sporazum s pogajanjem, katerega rezultat je zakonodajni predlog Komisije, ki se opusti. Zaradi tega so socialni partnerji EU obremenjeni s celovitim in učinkovitim izvajanjem takih sporazumov. Evropski socialni partnerji morajo več

³⁴Glej delovni dokument služb Komisije *o smernicah za upoštevanje socialnih vidikov pri javnem naročanju (Kupovati socialno!)*.

³⁵ Komisija organizira forum 4–5-krat letno ter nanj povabi generalne sekretarje in predsednike ter prav tako zainteresirane člane organizacij evropskih socialnih partnerjev in odborov za socialni dialog na sektorski in medpanožni ravni. Glavni namen foruma je zagotovitev izmenjave informacij in izkušenj ter okrepitev sinergij med sektorji ter med sektorskim in medpanožnim socialnim dialogom.

³⁶ „Pri opredeljevanju in izvajanju politik in dejavnosti Unija upošteva zahteve, ki so povezane s spodbujanjem visoke stopnje zaposlenosti, zagotavljanjem ustreznih socialnih zaščit, bojem proti socialni izključenosti in visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja ter varovanjem človekovega zdravja.“

³⁷ Glej opombo 11.

vlagati v postopke spremljanja in razvijati ustrezne kazalce, da bodo izboljšali izvajanje in ocenjevanje svojih besedil, glede katerih so se strinjali³⁸.

Komisija lahko partnerje podpira s koordinacijo in tehnično pomočjo, vključno s prevajanjem v skladu z izvornikom, dogovorjenim z nacionalnimi socialnimi partnerji, in s priročniki za izvajanje, večjo ozaveščenostjo, stalnim procesom učenja, spremljanjem in poročanjem s strani evropskih socialnih partnerjev in Evropske komisije.

Komisija je odgovorna za spremljanje dela odborov za sektorski socialni dialog in spodbujanje njihovih dejavnosti ob upoštevanju posebnosti posameznega sektorja. Komisija opozarja na vprašanja, kot so sprejetje ustreznega delovnega programa, ustreznega poslovnika in pomembnih programov za srečanja ter tudi v ukrepe usmerjeni zapisniki in sklepne ugotovitve ter njihovo učinkovito nadaljnje spremljanje. Izkušnje kažejo, da so lahko odbori v nekaterih obdobjih sorazmerno nedejavni zaradi sporov med socialnimi partnerji ali premajhne zastopanosti. V takih primerih Komisija odborom ne bo več zagotavljala pomoči, pri čemer bo ohranjala možnost začasne ukinitve odbora, ki ne more izpolnjevati svojih obveznosti.

5.3 Boljša uporaba evropskih sredstev

Za podporo uvedbe in delovanja evropskega sektorskega socialnega dialoga obstajajo sredstva Komisije. Ta so na voljo za organizacijo srečanj, povračila stroškov strokovnjakom in tolmačenje. Komisija organizira več kot 180 srečanj na leto (kar predstavlja v povprečju 1–2 plenarni zasedanji in 3–4 srečanja delovnih skupin na leto na odbor).

Komisija podpira uporabo sredstev na gospodaren, uspešen in učinkovit način. Evropske sektorske socialne partnerje se poziva k pravočasni pripravi ustreznih delovnih programov, agend, delovnih dokumentov in prispevkov, k organizaciji učinkovitih srečanj ter najboljšemu izkoristku sredstev, ki jih zagotovi Komisija (*npr. v smislu izmenjave informacij in strokovnega znanja, ureditev tolmačenja ali prostorov, ki so na voljo partnerjem*).

Komisija podpira projekte tudi prek dveh proračunskih postavk, ki omogočata financiranje socialnega dialoga ter ukrepov obveščanja in usposabljanja³⁹ na evropski in nacionalni ravni. Sektorski socialni partnerji sodelujejo v več kot 100 projektih. Vsako leto obstaja 30–50 projektov, v katere so vključene organizacije sektorskih socialnih partnerjev in njihovih podružnic.

6. SKLEP

Ocena evropskega sektorskega socialnega dialoga kaže v zadnjih 12 letih na pomembnost njegovega prispevka k evropskemu socialnemu modelu. Kaže na neposredno povezavo med učinkovitostjo nacionalnega socialnega dialoga in učinkovitostjo na evropski ravni ter njuno medsebojno spodbujanje. Poudarja potrebo po tem, da se odbori za sektorski socialni dialog soočijo s potrebo po prilagoditvi novim izzivom in spremembam v politiki.

Odbori za sektorski socialni dialog ponujajo socialnim partnerjem okvir za koordinacijo, skupno ukrepanje in pogajanje, kar lahko dodatno izkoristijo tudi vsi sektorski socialni

³⁸ Na primer dokumenti za izvajanje avtonomnega sporazuma o *zdravstveni zaščiti delavcev z dobrim ravnanjem in uporabo kristalnega kremenca ter z izdelki, ki ga vsebujejo*.

³⁹ Proračunska postavka 04.03.03.01 o odnosih med delodajalci in delojemalci in socialnem dialogu, proračunska postavka 04.03.03.02 o ukrepih obveščanja in usposabljanja za delavske organizacije.

partnerji. Za razširitev posvetovalne razsežnosti morajo biti odbori v proces ocene učinka vključeni bolj sistematično. Sodelovanje v svetih za sektorska znanja in spretnosti lahko pomaga socialnim partnerjem pri vključevanju v skupne ukrepe z drugimi partnerji kot dopolnilo k avtonomnemu dialogu.

Za spodbujanje pogajalske razsežnosti zagotavljajo odbori prilagodljivo orodje za obravnavo vprašanj v zvezi z delom in rešitvami, prilagojenimi raznolikosti in zapletenosti različnih sektorjev. Komisija bo zagotovila, da bo njena finančna in tehnična pomoč odborom za sektorski socialni dialog ustrezna in sorazmerna, tako da bodo lahko evropski socialni partnerji zagotavljali visokokakovostne prispevke in dosegali skupne rezultate, ki se ustrezno izvajajo in spremljajo.

Za razširitev obsega odborov za sektorski socialni dialog na celotno gospodarstvo in trg dela uporablja Komisija prilagodljiv proaktiven pristop. S tem se poudarja dodana vrednost ustanavljanja novih odborov za sektorski socialni dialog. Komisija je vedno spodbujala vključujoč pristop do ustanavljanja odborov za evropski sektorski socialni dialog ob upoštevanju načel pluralizma⁴⁰ in avtonomije socialnih partnerjev. Evropski socialni partnerji morajo sprejeti ukrepe, ki spodbujajo vključevanje vseh pomembnih socialnih partnerjev.

Pred ustanovitvijo novega odbora se socialne partnerje poziva k izvedbi faze preskušanja. Oceniti morajo, ali se lahko njihova upravna usposobljenost sooči z večjo vključitvijo v postopek oblikovanja politike v Evropi. Za okrepitev zmogljivosti, zlasti v novih državah članicah, se nacionalne sektorske socialne partnerje in organe poziva k popolnemu izkoriščanju finančne pomoči iz proračunskih postavk socialnega dialoga in Evropskega socialnega sklada.

Za okrepitev zastopanosti evropskega socialnega dialoga morajo evropski socialni partnerji redno pregledovati sestavo lastnih odborov za zagotovitev, da izražajo spremembe v njihovem sektorju in gospodarstvu kot celoti. Zaradi razvoja sektorskega socialnega dialoga je potrebna okrepitev stopnje, na podlagi katere se izvajajo študije in posodobitve sektorske zastopanosti zaradi skladnosti z razvojnimi dosežki.

Da bi evropski sektorski dialog postal učinkovitejši, je treba posebno pozornost nameniti posvetovanju, skladnosti in sinergijam med sektorji. Povezovalni forum je ustrezna platforma za navedene razprave in izmenjave najboljših praks.

Za boljšo prepoznavnost rezultatov evropskega sektorskega socialnega dialoga in podporo spremljanja izvajanja morajo socialni partnerji izkoristiti vso pomoč, ki jo ponuja Komisija. To vključuje koordinacijo in tehnično pomoč, ozaveščanje in poročanje. Komisija razvojne dosežke evropskega socialnega dialoga redno predstavlja v dveletnem poročilu „*Odnosi med delodajalci in delojemalci v Evropi*“ in poroča državam članicam v skupini generalnih direktorjev za odnose med delodajalci in delojemalci.

Trenutna gospodarska kriza potrjuje pomembnost evropskega socialnega dialoga na medpanožni in sektorski ravni ter tudi pomen pobud socialnih partnerjev, prilagojenih dejanskemu stanju družb in sektorjev. Poleg medpanožnega socialnega dialoga je sektorski socialni dialog še zlasti pomemben, kot to dokazuje delo, ki se izvaja v različnih odborih. K temu prizadevanju lahko prispevajo sektorski socialni partnerji.

⁴⁰ Odbor za civilno letalstvo upošteva posebnosti zemeljske oskrbe, upravljanja zračnega prometa in osebja v pilotski kabini, pri čemer zagotavlja sinergije med podsektorji.

Komisija bo take pobude kot del strategije Evropa 2020 in njene medsebojno dopolnjujoče ekonomske, socialne in okoljske politike še naprej podpirala z namenom oblikovanja možnosti za okrevanje po trenutni krizi.

Annex 1

European sectoral social partners' organisations consulted under Article 154 (TFEU)

Sectoral organisations representing employers

- Association of Commercial Television in Europe (ACT)
- Airports Council International — Europe (ACI-Europe)
- Association of European Airlines (AEA)
- Association of European Professional Football Leagues (EPFL)
- Association of European Public Postal Operators (PostEurop)
- Association of European Radios (AER)
- Association of Mutual Insurers and Insurance Cooperatives in Europe (AMICE)
- Association of National Organisations of Fishing Enterprises in the EU (EUROPECHE)
- Banking Committee for European Social Affairs (EBF-BCESA)
- Civil Air Navigation Services Association (CANSO)
- Coiffure EU
- Committee of Agricultural Organisations in the European Union (COPA)
- Community of European Railway and Infrastructure Companies (CER)
- Community of European Shipyards' Associations (CESA)
- Confederation of European Paper Industries (CEPI)
- Confederation of National Associations of Tanners and Dressers of the European Community (COTANCE)
- Council of European Employers of the Metal, Engineering and Technology-Based Industries (CEEMET)
- Council of European Municipalities and Regions (CEMR)
- Employers' Group of the Committee of Agricultural Organisations in the European Union (GEOPA)
- Euracoal
- Euromines
- European Aggregates Association (UEPG)
- European Apparel and Textile Organisation (EURATEX)
- European Association of Cooperative Banks (EACB)
- European Association of Potash Producers (APEP)
- European Barge Union (EBU)
- European Broadcasting Union (EBU)
- European Chemical Employers Group (ECEG)
- European Club Association (ECA)
- European Community Shipowners Association (ECSA)
- European Committee of Sugar Manufacturers (CEFS)
- European Confederation of the Footwear Industry (CEC)
- European Confederation of Iron and Steel Industries (Eurofer)
- European Confederation of Private Employment Agencies (Eurociett)
- European Confederation of Woodworking Industries (CEI-Bois)
- European Construction Industry Federation (FIEC)
- European Coordination of Independent Producers (CEPI)
- European Federation of Cleaning Industries (EFCI)
- European Federation of Contract Catering Organisations (FERCO)
- European Federation of Education Employers (EFEE)
- European Federation of National Insurance Associations (CEA)

- European Federation of Security Services (CoESS)
- European Furniture Manufacturers’ Federation (UEA)
- European Furniture Industries’ Confederation (EFIC)
- European Hospital and Healthcare Employers’ Association (HOSPEEM)
- European Industrial Minerals Association (IMA)
- European Rail Infrastructure Managers (EIM)
- European Regions Airline Association (ERA)
- European Savings Banks Group (ESBG)
- European Skippers’ Organisation (ESO)
- European Telecommunications Network Operators’ Association (ETNO)
- European Union of the Natural Gas Industry (EUROGAS)
- General Committee for Agricultural Cooperation in the European Union (COGECA)
- Hotels, Restaurants and Cafés in Europe (HOTREC)
- International Air Carrier Association (IACA)
- International Aviation Handlers’ Association (IAHA)
- International Federation of Film Producers’ Associations (FIAPF)
- International Federation of Insurance Intermediaries (BIPAR)
- International Road Transport Union (IRU)
- Performing Arts Employers’ Associations League Europe (PEARLE)
- Retail, Wholesale and International Trade Representation to the EU (EuroCommerce)
- Union of the Electricity Industry (EURELECTRIC)

Sectoral European trade union organisations

- European Arts and Entertainment Alliance (EAEA)
- European Confederation of Independent Trade Unions (CESI)
- European Cockpit Association (ECA)
- European Federation of Building and Woodworkers (EFBWW)
- European Federation of Journalists (EFJ)
- European Federation of Public Service Unions (EPSU)
- European Federation of Trade Unions in the Food, Agriculture and Tourism Sectors and Allied Branches (EFFAT)
- European Metalworkers’ Federation (EMF)
- European Mine, Chemical and Energy Workers’ Federation (EMCEF)
- European Trade Union Committee for Education (ETUCE)
- European Trade Union Federation: Textiles, Clothing and Leather (ETUF:TCL)
- European Transport Workers’ Federation (ETF)
- International Federation of Actors (FIA)
- International Federation of Musicians (IFM)
- International Federation of Professional Footballers’ Associations — Division Europe (FIFPro)
- Union Network International — Europe (UNI europa)
- Union Network International — Media and Entertainment International — Europe (EUROMEI)

Annex 2

Art 154 Sectoral Consultations since 2006 (From database on consultations of the EU social partners)

Dates	Subject	Social partners contribution	Results
2006	Musculoskeletal disorders	First phase of consultation, 2004	Framework of actions in the agriculture sector, 2006
2006	Strengthening of maritime labour standards	First phase of consultation, 2006	Agreement on Maritime Labour Standards , 2008 implemented through an EU directive, 2009
2006	Blood-borne infections due to needle stick injuries	First phase of consultation, 2006 Second phase, 2007	Framework Agreement on prevention from sharps injuries in the hospital sector, 2009 <i>implemented through an EU directive, 2010</i>
2007	Carcinogens, mutagens and reprotoxic substances	First phase of consultation, 2004 Second phase in 2007	Multisectoral agreement on crystalline silica, 2006
2009	Exclusions from certain directives of seafaring workers	First consultation, 2009	
2009	Exposure to electromagnetic fields at work	First consultation, 2009	
2010	Reviewing the working time directive	First-phase consultation, 2010	

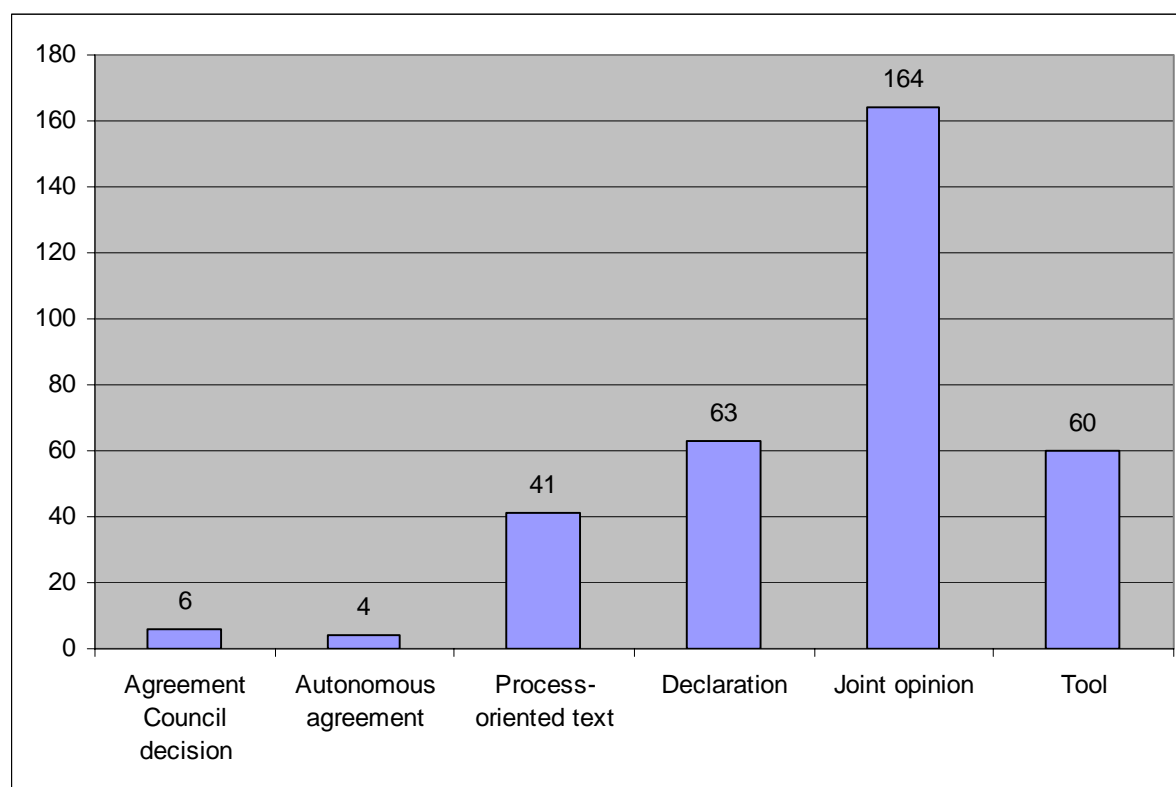
Annex 3

Categories of texts and outcomes of European sectoral social dialogue⁴¹

Category of texts	Sub-categories	Follow-up measures
Agreements	Implementation by directives Implementation by social partners (Article 155)	Implementation reports
Process-oriented texts	Framework of actions; guidelines, codes of conduct, policy orientations	Follow-up reports
Joint opinions and tools	Declarations, guides, handbooks websites, tools	No follow-up clauses Promotional activities

Annex 4

Joint outcomes of the European social dialogue committees (1998- February 2010)

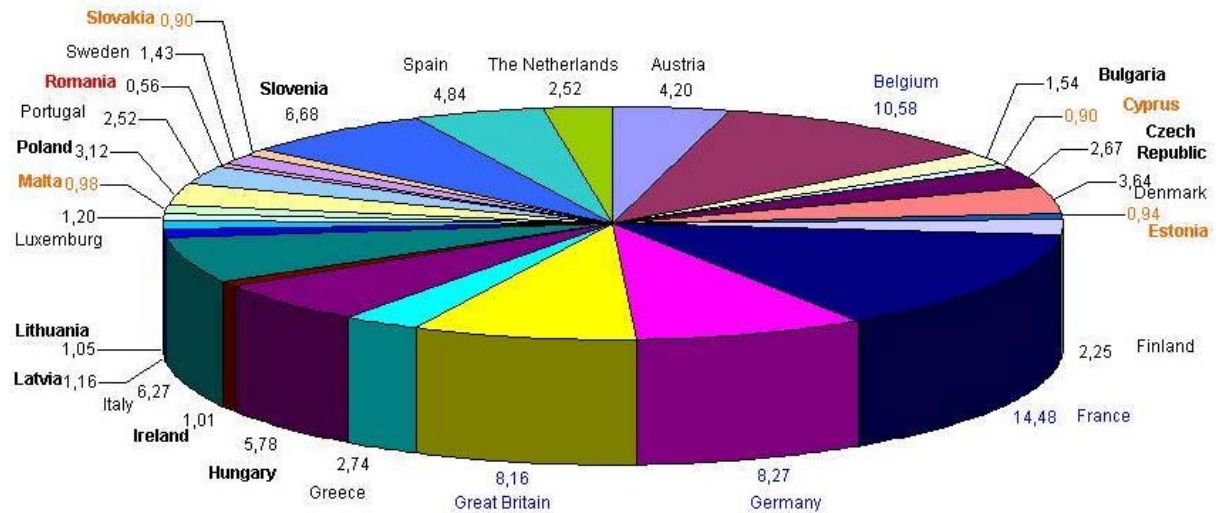

⁴¹ This typology does not imply any ranking between outcomes, taking into account that new committees usually first focus on joint opinions and common projects to improve understanding and strengthen trust before envisaging agreements, while long-standing or more experienced committees are more likely to engage in the negotiation of agreements.

Annex 5

Total participation of Member State representatives in delegations taking part in committee plenary meetings

(based on 8 sectors, 2005-2008)

The overall participation graph shows that social partner representatives from the new Member States Cyprus (0.90%), Malta (0.98%), Estonia (0.94%), Romania (0.56%) and Slovakia (0.94%) have participated least in all the plenary sessions analysed, followed by Bulgaria (1.54%), Ireland (1.01%), Lithuania (1.05%), Latvia (1.16%), Luxemburg (1.20%) and Sweden (1.43%). Participation rates have been highest for representatives from Belgium (10.58%), France (14.48%), United Kingdom (8.16%) and Germany (8.27%).

Annex 6

Responsibilities in the implementation process of autonomous agreements and process-oriented texts

Actors	Responsibilities
National social partners	Main responsibility for implementation Translation (if necessary) Dissemination of autonomous agreement and information Discussions/negotiations between social partners Developing implementing measure Reporting about implementation activities
European social partners	Assistance and advice (e.g. translation, best practices) Coordination and monitoring of activities Yearly progress reports and final implementation reports Interpretation (in case of doubts/requests)
National authorities	Subsidiary role in implementation, e.g. through regulation or legislation (not compulsory)
Commission	Assistance and financial support (if necessary) Monitoring and assessment

Annex 7

European Sector Councils on Jobs and Skills

Context

In the December 2008⁴² and June 2009⁴³ Communications, the Commission announced the possibility of providing a framework and financial support to Member States setting up networking projects called "European sector councils on jobs and skills". During 2009, the Commission consulted stakeholders, particularly EU sectoral social partners, about this idea, during sectoral social dialogue committees, at the Liaison forum and during a restructuring forum on 7-8 December dedicated to anticipating skills at sectoral level⁴⁴. Social partners welcomed the idea of reinforced cooperation and exchanging information about skills needed. To assess the feasibility of setting up European sector councils, the Commission launched a feasibility study last year, with a survey and interviews with key stakeholders. Results from the study recommended setting up sector skills councils under certain conditions. In its report⁴⁵, the expert group on New Skills for New Jobs also recommended the creation of EU sector councils to analyse what skills would be needed; to address skills mismatches and to bring updated information and advice to the attention of policymakers and other stakeholders in the field of employment, education and training. This initiative also has the support of the Consultative Commission on Industrial Change at the European Economic and Social Committee⁴⁶.

Objectives

Companies and workers of a given sector face common challenges across the Union. This applies to anticipating skills and matching them with the requirements of the labour market. There is, however, little or no exchange of information between those who monitor the development of these issues at national level. The Commission therefore wishes to offer support for a platform at sectoral level for social partners and national observatories on skills and employment. This would enable sharing of information and best practice and provide recommendations on quantitative and qualitative trends in employment and skills needs in a given sector, as well as on other issues related to qualifications and competences.

The Commission invites the sectoral social partners to take the lead and engage on a voluntary basis in networking efforts aimed at developing a European sector council in their sector on a voluntary basis. The Commission will provide a framework and financial support for partners inviting in this regard, within the limits of its resources to develop this networking. This support will be conditional on an evaluation of the councils in terms of output, commitment, satisfaction and value-added.

⁴² COM (2008) 868 final: *New Skills for New Jobs — Anticipating and matching labour market and skills needs*.

⁴³ COM (2009) 257 final: *A Shared Commitment for Employment*.

⁴⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=209&furtherEvents=yes>.

⁴⁵ *New Skills for New Jobs: Action Now*

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=697&furtherNews=yes>.

⁴⁶ Exploratory opinion CCMI/68 adopted the 17/02/2010 on *Matching skills to the needs of industry and evolving services — possible introduction of sector-based employment-skills councils at European level*.

Structure proposed

European sector councils would take the form of networks among national observatories on skills and employment, together with European sectoral social partners (or other representative stakeholders) who would chair the council of their sector and be responsible for its day-to-day management. To ensure that skills mismatch issues are adequately addressed, relevant European representatives from education and training organisations should be invited to participate.

Timetable and Commission support

The Commission envisages setting up sector councils in two phases: first, identifying existing national observatories and councils on jobs and skills, and second, setting up the sector council, bringing together these bodies in a network. The first and second phases of the process should be launched in 2010 and 2011 for a limited number of pilot sectors. The Commission also envisages the possibility of supporting the setting up of a transversal council to allow for exchanges among sector councils.

Annex 8

Involvement of social partners and sectoral social dialogue committees (SSDC) in the Commission impact assessment procedure

The annex to the revised Impact Assessment Guidelines⁴⁷ contains a specific section on standards for consulting social partners (p. 15, point 5.2). It makes a distinction between initiatives in the field of social policy on the one hand, and social implications for a specific sector on the other. The revised guidelines clarify the need for consultation of existing European sectoral social dialogue committees should there be social implications in the sector concerned:

Commission Decision 98/500/EC stipulates that each sectoral social dialogue committee, for the sector of activity for which it is established, 'shall be consulted on developments at Community level having social implications'. You should therefore verify whether your initiatives will create social implications for a sector for which a sectoral social dialogue committee exists. If this is the case a consultation of the committee has to be organised with the assistance of the Unit 'Social Dialogue and Industrial Relations' in DG EMPL.

EU social partners have welcomed the clarification in the revised guidelines regarding the need for timely and systematic information and consultation of SSDCs if there are social implications at sectoral level.

Consultation of sectoral social dialogue committees is complementary to other forms of consultation, notably public consultations, and it differs from wider consultation of other actors in civil society in that social partners engaged in SSDCs are recognised by the Commission as representative actors of the sector concerned. A consultation of an SSDC on an impact assessment would include a definition of the underlying problem, the relevant policy options and an estimate of social and employment impacts of the various options and any relevant accompanying mitigating policy measures.

A possible joint position of the committee on the impact assessment can therefore give a strong, representative indication about realistic policies and their impacts and implementation. It can improve policy-making and facilitate the communication of decisions. Addressing requests to the relevant committees has two advantages. It is a means of obtaining a formal and representative view based on existing social dialogue structures and contributes to the development and policy relevance of European social dialogue at sectoral level.

The consultation of SSDCs in the context of impact assessments is organised on the basis of their existing work programmes and meeting planning, in cooperation with the '*Social Dialogue and Industrial Relations*' Unit of DG EMPL and other Commission services involved. The policy services responsible for the impact assessments take due account of the opinions expressed by the European social dialogue committees in the context of their consultation. To enable transparent and efficient consultation, the Commission will publish a list of all planned impact assessments, along with the Commission work programme.

⁴⁷ See footnote No15.

Annex 9

Overview of NACE classifications for the committees

Sector	NACE classification
Agriculture	NACE rev.2 class 01 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 01) most closely covers the sector, including the growing of crops, fruits and vegetables, the raising of animals, landscape gardening, hunting and related agricultural and animal husbandry service activities, and excluding forestry and logging and related activities, fishing and fish farming and veterinary activities.
Agro-food industry **	NACE rev.2 classes 10-12 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 15-16 and 51.3-51.4) most closely cover manufacture of food products, beverages and tobacco products.
Audiovisual services	NACE rev.2 classes 18, 58-60 and 63 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 22 and 92) most closely covers the sector, including: printing and publishing activities; the reproduction of recorded media; motion pictures and video, radio and television programme production, distribution and broadcasting activities; recreational, cultural and sporting activities; activities of news agencies.
Banking	NACE rev.2 class 64 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 65) most closely covers the sector and includes banks, credit institutions and financial service activities other than insurance and pension funds.
Central administration*	NACE rev.2 class 84 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 75) most closely covers the sector, including general public administration activities, regulation of the activities of providing health care, education, cultural services, compulsory social security and other social services, foreign affairs, defence activities, justice and judicial activities, public order and safety activities, and fire service activities.
Chemical industry	NACE rev.2 classes 20-22 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 24-25) most closely covers the sector, including petrochemicals and plastics, specialty and fine chemicals, pharmaceutical products and pharmaceutical preparations, and consumer and other chemicals.
Civil aviation	NACE rev.2 classes 51.1, 51.21 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 62.A and 62.2) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including scheduled and non-scheduled passenger and freight air transport as well as relevant support activities, ground handling and air traffic management.
Cleaning industry	NACE rev.2 class 81.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 74.7) most closely covers the sector, including: services provided by specialised contractors, building maintenance and associated cleaning, cleaning of trains, buses and planes, waste management services and disinfecting and exterminating activities.
Commerce	NACE rev.2 classes 45-47 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 50-52) most closely cover the sector, including retail and wholesale trade including repair and trade of motor vehicles.
Construction	NACE rev.2 classes 41-43 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 45), covering all forms of building and civil engineering activities as well as specialised construction activities such demolition and site preparation and the renting of construction or demolition equipment with operators.
Contract catering	NACE rev.2 class 56.29 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 55.51-55.52) most closely covers the sector, including canteens, catering and other food service activities.
Education	NACE rev.2 class 85 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 80) most closely covers the sector, including pre-primary, primary, general secondary, technical and vocational, tertiary, adult and other education
Electricity	NACE rev.2 class 35.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 40.1) most closely covers the sector, including the production, transmission, distribution and trade of electricity.

Extractive industries	NACE rev.2 classes 05 and 07-09 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 10 and 13-14) most closely covers the sector, including: mining of hard coal, lignite, iron and non-ferrous metal ores, and minerals; extraction of peat and salt; other mining and quarrying activities and support activities; it excludes the extraction of crude petroleum and natural gas.
Footwear	NACE rev.2 classes 15.2, 22.19 and 22.29 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 19.3) most closely cover the sector, including the manufacture of footwear from materials such as textiles, plastics, rubber or leather as well as specialised products such as snowboard boots and protective footwear.
Furniture	NACE rev.2 class 31 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 36.1) most closely covers the sector, including manufacture of office and shop furniture, kitchen and other furniture.
Gas	NACE rev.2 class 35.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 40.2) most closely covers the sector, including production, distribution and trade of gas.
Horeca	NACE rev.2 classes 55-56 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 55) most closely covers the sector, including hotels and accommodation, restaurants, catering, cafés, canteens, short-stay accommodation and similar establishments.
Hospitals	NACE rev.2 classes 86-87, and notably NACE rev.2 class 86.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 85.11), most closely cover the sector, including hospital, human health and care activities.
Information and communication technology services (ICTS) **	NACE rev.2 classes 58-63 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 22, 64.2, 72, 92) most closely cover publishing activities, motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities, programming and broadcasting activities, news agencies, telecommunications, computer programming and information services activities.
Inland waterways	NACE rev.2 classes 50.3-50.4 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 61.2) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including inland passenger and freight water transport as well as relevant support activities.
Insurance	NACE rev.2 class 65 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 66) most closely covers the sector and includes insurance, reinsurance and pension funding, except compulsory social security.
Live performance	NACE rev.2 class 90 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 92.3) most closely covers the sector, including artistic and literary creation, performing arts, interpretation, operation of arts facilities, fair and amusement parks and other entertainment activities in direct contact with the public.
Local and regional government	No specific NACE classification covers local and regional government. NACE rev.2 class 84.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 75.1) covers administration of the state and the economic and social policy of the community, and NACE rev.2 class 84.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 75.2) covers the provision of services to the community as a whole (excluding central government). Other activities such as social work, health care and education are covered by other NACE classes and may in many cases form part of local and regional government, too.
Maritime transport	NACE rev.2 classes 50.1-50.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 61.1) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including sea and coastal passenger and freight transport as well as relevant support activities.
Metal industry	NACE rev.2 classes 25-30 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 28-30) most closely cover the sector, including manufacture of metal products; computer, electronic and optical products; electrical equipment; machinery and equipment; motor vehicles; ships and boats.
Paper industry	NACE rev.2 class 17 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 21) most closely covers the sector, including manufacture of pulp, paper and paper products.
Personal services	NACE rev.2 class 96.02 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 93.02) most closely covers the sector, including hairdressing and other beauty treatment.

Postal services	NACE rev.2 classes 53.1-53.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 64.11-64.12) most closely cover the sector, including postal and courier activities. However, the services provided by postal operators may also include communication, logistics, retail, money transmission and other financial services, and many others besides. Indeed, the NACE rev.2 classification has been adapted to allow for a distinction of activities into 'postal activities under universal service obligation' and 'other postal and courier activities'.
Private security	NACE rev.2 class 80 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 74.6) most closely covers the sector, including private security activities, security systems service activities and investigation activities.
Professional football	NACE rev.2 class 93.12 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 92.62) most closely covers the activities of sport clubs. Professional football is one part of this classification.
Railways	NACE rev.2 classes 49.1-49.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 60.1) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including passenger and freight rail transport as well as relevant support activities.
Road transport	NACE rev.2 classes 49.3-49.4 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 60.2) and NACE rev.2 class 52.2 most closely cover the sector, including passenger and freight transport as well as relevant support activities.
Sea fisheries	NACE rev.2 class 0.3 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 0.5) most closely covers the sector, including marine and freshwater fishing and aquaculture.
Shipbuilding	NACE rev.2 classes 30.1 and 33.1.5 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 35.1) most closely cover the sector, including the building, repair and maintenance of ships and boats.
Sports **	NACE rev.2 class 93.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 92.6 and 93.0) most closely covers sports activities, including the operation of sports facilities, activities of sports clubs, fitness facilities and other sports activities.
Steel	NACE rev.2 class 24.10 (equivalent to NACE rev.1.1 class 27.1) most closely covers the sector, including manufacture of basic iron and steel and of ferro-alloys.
Sugar	NACE rev.2 classes 10.81-10.82 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 15.83-15.84) most closely cover the sector, including the manufacture of sugar and sugar confectionary.
Tanning & leather	NACE rev.2 class 15.1 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 19.1-19.2) most closely covers the sector, including tanning and dressing of leather, and manufacture of luggage, handbags, saddlery and harness.
Telecommunications	NACE rev.2 classes 60.1-60.2, 61 and 82.2 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 64.2) most closely cover the sector, including: radio and television broadcasting; wired, satellite and other telecommunications activities; maintenance of the network; and call centre activities.
Temporary agency work	Temporary agency work cuts across NACE sector classifications and refers to situations where workers are employed by an agency, and then, via a commercial contract, hired out to perform work assignments at a user enterprise.
Textile & clothing	NACE rev.2 classes 13-14 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 classes 17-18) most closely cover the sector, including the manufacture and production of textiles and clothing.
Woodwork	NACE rev.2 class 16 (mainly equivalent to NACE rev.1.1 class 20) most closely covers the sector, including sawmilling and planing of wood and manufacture of wood and products of wood and cork, except furniture, and excluding forestry and logging activities.

* committee in test phase; ** candidate sector for new representativeness studies

Annex 10

Number of employees in the EU in 2008, by sector (NACE-2)

	<i>NACE class and description</i>	<i>Number of employees (in 1000)</i>	<i>Number of employees (in %)</i>
1	Crop and animal production	2.277	1.23 %
2	Forestry and logging	404	0.22 %
3	Fishing and aquaculture	95	0.05 %
5	Mining of coal and lignite	366	0.20 %
6	Extraction of crude petroleum and natural gas	95	0.05 %
7	Mining of metal ores	62	0.03 %
8	Other mining and quarrying	258	0.14 %
9	Mining support service activities	129	0.07 %
10	Manufacture of food products	4.115	2.22 %
11	Manufacture of beverages	496	0.27 %
12	Manufacture of tobacco products	60	0.03 %
13	Manufacture of textiles	863	0.46 %
14	Manufacture of wearing apparel	1.532	0.83 %
15	Manufacture of leather and related products	476	0.26 %
16	Manufacture of wood and of products of wood and cork	1.140	0.61 %
17	Manufacture of paper and paper products	702	0.38 %
18	Printing and reproduction of recorded media	1.017	0.55 %
19	Manufacture of coke and refined petroleum products	230	0.12 %
20	Manufacture of chemicals and chemical products	1.413	0.76 %
21	Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	849	0.46 %
22	Manufacture of rubber and plastic products	1.569	0.85 %
23	Manufacture of other non-metallic mineral products	1.479	0.80 %
24	Manufacture of basic metals	1.391	0.75 %

25	Manufacture of fabricated metal products	3.828	2.06 %
26	Manufacture of computer	1.658	0.89 %
27	Manufacture of electrical equipment	1.507	0.81 %
28	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	3.192	1.72 %
29	Manufacture of motor vehicles	3.168	1.71 %
30	Manufacture of other transport equipment	1.113	0.60 %
31	Manufacture of furniture	1.325	0.71 %
32	Other manufacturing	989	0.53 %
33	Repair and installation of machinery and equipment	935	0.50 %
35	Electricity	1.549	0.83 %
36	Water collection	441	0.24 %
37	Sewerage	149	0.08 %
38	Waste collection	887	0.48 %
39	Remediation activities and other waste management services	48	0.03 %
41	Construction of buildings	4.977	2.68 %
42	Civil engineering	1.399	0.75 %
43	Specialised construction activities	7.677	4.14 %
45	Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles	3.207	1.73 %
46	Wholesale trade	6.632	3.57 %
47	Retail trade	15.710	8.46 %
49	Land transport and transport via pipelines	4.976	2.68 %
50	Water transport	290	0.16 %
51	Air transport	482	0.26 %
52	Warehousing and support activities for transportation	2.561	1.38 %
53	Postal and courier activities	1.930	1.04 %
55	Accommodation	2.090	1.13 %
56	Food and beverage service activities	5.389	2.90 %
58	Publishing activities	1.113	0.60 %

59	Motion picture	312	0.17 %
60	Programming and broadcasting activities	277	0.15 %
61	Telecommunications	1.315	0.71 %
62	Computer programming	2.067	1.11 %
63	Information service activities	225	0.12 %
64	Financial service activities	4.058	2.19 %
65	Insurance	1.104	0.59 %
66	Activities auxiliary to financial services and insurance activities	898	0.48 %
68	Real estate activities	1.255	0.68 %
69	Legal and accounting activities	2.235	1.20 %
70	Activities of head offices; management consultancy activities	811	0.44 %
71	Architectural and engineering activities; technical testing and analysis	1.887	1.02 %
72	Scientific research and development	770	0.41 %
73	Advertising and market research	799	0.43 %
74	Other professional	497	0.27 %
75	Veterinary activities	147	0.08 %
77	Rental and leasing activities	441	0.24 %
78	Employment activities	1.015	0.55 %
79	Travel agency	544	0.29 %
80	Security and investigation activities	1.185	0.64 %
81	Services to buildings and landscape activities	2.932	1.58 %
82	Office administrative	1.066	0.57 %
84	Public administration and defence; compulsory social security	15.573	8.39 %
85	Education	14.727	7.93 %
86	Human health activities	11.405	6.14 %
87	Residential care activities	3.780	2.04 %
88	Social work activities without accommodation	4.347	2.34 %

90	Creative	541	0.29 %
91	Libraries	603	0.32 %
92	Gambling and betting activities	307	0.17 %
93	Sports activities and amusement and recreation activities	1.146	0.62 %
94	Activities of membership organisations	1.618	0.87 %
95	Repair of computers and personal and household goods	332	0.18 %
96	Other personal service activities	1.884	1.02 %
97	Activities of households as employers of domestic personnel	2.392	1.29 %
98	Undifferentiated goods- and services-producing activities of private households for own use	11	0.01 %
99	Activities of extraterritorial organisations and bodies	171	0.09 %
No answer		696	0.37 %
Total		185.615	100.00 %

Source: Eurostat, Labour Force Survey; annual averages